

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.315/2010/4.szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Bolevác és Vörös Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Bolevác Éva ügyvéd) által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Szócs és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Maklár Zoltán ügyvéd) által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen jutalék megfizetése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2010. február hó 25. napján kelt 7.G.40.163/2008/47. számú ítélete ellen az alperes részéről 48. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, és az alperes marasztalásának összegét 4.669.557,- (Négymillió-hatszázhatvankilencezer-ötszázötvenhét) Ft-ra, valamint ebből 3.999.357,- (Hárommillió-kilencszázkilencvenkilencezer-háromszázötvenhét) Ft után 2009. november 30. napjától, míg 670.200,- (Hatszázhetvenezer-kettőszáz) Ft után 2008. január 25. napjától a kifizetésig járó, az elsőfokú ítélet szerinti mértékű kamatára leszállítja.

Az alperest terhelő elsőfokú perköltség összegét 800.000,- (Nyolcszázezer) Ft-ra, elsőfokú eljárási illetékfizetési kötelezettségét 280.200,- (Kettőszáznyolcvanezer-kettőszáz) Ft-ra leszállítja, a felperes elsőfokú eljárási illetékfizetési kötelezettségét 66.100,- (Hatvanhatezer-egyszáz) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A peres felek 1997-ben együttműködési megállapodást kötöttek, amelyben a felperes vállalta az alperes által gyártott kozmetikai, illetőleg gyógykozmetikai termékek grafikai arculatának elkészítését. Kötelezettséget vállalt arra is, hogy nem teljesít grafikai jellegű vagy más arculathordozó elemekkel kapcsolatos tevékenységet az alperes versenytársai részére. A javadalmazás tekintetében úgy állapodtak meg, hogy az alperes a felperest az általa létrehozott grafikai arculatok eladási volumenben is mérhető sikeréből részesíti, az egyes termékek eladása után - a szerződés mellékletében meghatározott - darabszám szerinti fix összegeket fizeti ki részére grafikai „megbízási díj” címén. Az egyes termékekre vonatkozó konkrét összegeket a szerződés 1. számú mellékletében szerepeltették. A jövőben kialakítandó termékekre vonatkozóan a folyamatos díjazás összegét, mértékét, számítási módját esetenként kívánták meghatározni. Rendelkeztek arról, hogy a díjak kifizetése félévente, a félévet követő hónapban az alperes által elkészített kimutatás és a felperes által kiállított számla alapján történik. A határozatlan időre megkötött szerződés 6 hónapos felmondási idővel szüntethető meg. Az alperes rendes felmondása esetén azonban a folyamatos megbízási díjak a felperest mindaddig megilletik, amíg a termékek értékesítése folyik. A szerződés 7. pontjában kikötötték, hogy a folyamatos grafikus megbízási díjak az alperes részére kamatostól visszajárnak, ha a kizárólagossági feltételt a felperes megszegi.

A szerződés alapján a felperes - egyeztetést követően - több arculati tervet készített, amelyet az alperes felhasznált.

Az alperes a 2005. április 19. napján kelt levelében a megváltozott versenyhelyzetére hivatkozva kérte a szerződés módosítását. Az egyes termékcsoportok tekintetében árcsökkentést igényelt, a grafikai tervek és koncepciók vonatkozásában pedig az eladott mennyiség után darabonként 1,- Ft forgalmi díjat javasolt a grafika megvalósulásától számított 5 évig. Hozzájárult ahhoz, hogy a felperes más, akár konkurens cég részére is végezzen grafikai tervezést.

A felperes a szerződésmódosítási ajánlatot 2005. május 2-i levelében lényegét tekintve elfogadta, egyben megküldte a tételes tervezési díjajánlatot. Elfogadta, hogy a jutalék kiemelt termékek esetében csak 5 évig fizetendő, egyben vállalta, hogy azt az első áras termékek után 2005. július 1-től nem számítja fel. A módosítás hatályát 1 évben (2005. július 1.-2006. július 1.) határozta meg.

Az alperes 2005. októberében hozzájárult, hogy a felperes tervezési tevékenységet végezzen egy másik, konkurens termékeket gyártó cég részére.

A felek 2005. november 22-én írásban rögzítették az egyes termékek után fizetendő forgalmi díjat a 2005. július 1. és 2006. július 1. közötti időszakra.

A felperes a 2007. évben elvégzett tervezés díjáról 670.200,- Ft összegű számlát bocsátott ki 2008. január 1. napján, január 24-i teljesítési határidővel. Az alperes a számlát visszaküldte, vitatva a teljesítés tényét.

Az alperes „royalty” jogcímén a 2005. július 1. és 2009. augusztus 31. közötti időszakban 3.915.599,- Ft-ot teljesített.

A felperes keresetében 5.771.798,- Ft és ennek - részösszegeként eltérő időponttól járó - késedelmi kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Kereseti kérelmének indoklásában arra hivatkozott, hogy a felek között vállalkozási szerződés jött létre, amelyet utóbb módosítottak. A felperes a szerződéses rendelkezéseknek megfelelően teljesített, a vállalkozói díjat azonban az alperes csak részlegesen fizette meg, s a jutalék elszámolást 2005. júliusától kezdődően megszüntette annak ellenére, hogy ez - mint a vállalkozói díj része - megillette. Állította, hogy a jutalék nem csak a szerződésben kikötött kizárólagosság ellenértéke volt, hanem egyben a felperes tevékenységéért járó vállalkozói díj is.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, egyben viszontkeresetet terjesztett elő. Hivatkozott arra, hogy a szerződés szerinti „royalty” csupán a kizárólagosság ellentételezése, amelyről a felperes 2005-ben lemondott. Állította, a szerződés megkötésekor a jutalék vonatkozásában a felperes nemtevéseben álló szolgáltatása, a kizárólagosság és az alperes jutalékformájú ellenszolgáltatása között feltűnően nagy volt az értékkülönbség, erre tekintettel érvénytelenségi kifogás formájában megtámadta a szerződést. A 670.200,- Ft összegű felperesi követelést időelőttinek tartotta, mivel a felperes a terveket nem digitális vektoros (szerkeszthető) formátumban szolgáltatta. Kérte ennek kiadására kötelezni a felperest. Igényt terjesztett elő a teljesített 3.915.599,- Ft és járulékai visszafizetése iránt arra hivatkozással, hogy a szerződésmódosítás eredményeképpen a kizárólagosság megszűnt, így a felperest jutalék nem illeti. Viszontkereseti kérelme kiterjedt a felek között létrejött szerződés Ptk. 241. §-án alapuló bíróság általi módosítására is 2007. január hó 1. napjától kezdődő hatállyal oly módon, hogy az alperes nem köteles a felperes részére az egyes termékek eladása után a darabszám szerint meghatározott fix összegeket kifizetni, továbbá a szerződés 6.2. pontja 2. és 3. bekezdésének hatályon kívül helyezésére. Arra az esetre, ha a bíróság az érvénytelenségi kifogást, a jutalék visszafizetésére és a szerződés módosítására irányuló igényeket alaptalannak találná, kérte a kizárólagosságra és a kizárólagossági díjra vonatkozó szerződési rendelkezések 2005. július 1. napjától kezdődő módosítását.

Állítása szerint a **S...** és az **A...** elnevezésű termékcsaládok 2008. évtől már egyébként sem a felperes által tervezett külsővel kerültek forgalomba, ezért a szakvéleményben e termékekre kidolgozott 430.994,- Ft összegű jutalék a felperest nem illeti meg.

A felperes az érvénytelenségi kifogás és a viszontkereset elutasítását kérte. Utalt arra, hogy a felek a módosítással a korábbi szerződést megerősítették, így az alperes a megtámadás jogát elvesztette. Tudott továbbá az általa hivatkozott megtámadási okról, ezért kifogása érdemben is alaptalan. Álláspontja szerint a felek a kizárólagosság tekintetében a szerződéses kötelmet nem szüntették meg, így a felperes a jutalékra - amely nem csupán a kizárólagosság ellenértéke - jogosult. Hivatkozott arra, hogy a bíróság általi szerződésmódosítás jogszabályi feltételei a perbeli esetben hiányosak. A digitális vektoros grafikai tervek kiadására vonatkozó igénnyel összefüggésben állította, hogy a szerződés erre nézve rendelkezést nem tartalmaz, arra a felperes nem kötelezhető. Ennek ellenére vállalta, hogy a 670.200,- Ft összegű vállalkozói díj megfizetésével egyidejűleg az arculatterveket a kért formátumban az alperes részére kiadja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 5.530.051,- Ft és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Az alperest 1.697.188,- Ft perköltség viselésére is kötelezte. Határozatának indokolásában elsődlegesen - a szerződéses rendelkezéseket értelmezve - megállapította, hogy a felek között határozatlan idejű vállalkozási típusú keretszerződés jött létre, amelynek alapján a felperes kötelezettsége grafikai arculat tervezése volt, míg az alperesé vállalkozói díj megfizetése. A kikötött jutalék nem csupán a kizárólagosság ellenértéke volt, hanem a vállalkozói díj része. Nem találta bizonyítottnak azt az alperesi hivatkozást, hogy a szerződésmódosításkor a felek kölcsönös szándéka a jutalék és a kizárólagosság megszüntetésére irányult volna. Az e körben folytatott levelezés alapján azt állapította meg, hogy csupán a jutalék összegének módosítása történt meg és az ilyenformán módosított szerződés hatályban maradt. A bizonyítékok mérlegelésével úgy foglalt állást, az alperes nem tudta igazolni, hogy a felperes más versenytársak megrendelésére is készített volna grafikai munkákat, ezért a jutalék megilleti. Azt sem találta bizonyítottnak, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a jutalék a vállalt korlátozás mértékéhez képest feltűnően aránytalan lenne. A szerződés bíróság általi módosításának alaptalanságával összefüggésben az alperes perbeli mulasztására utalt. Ugyancsak alaptalannak találta a viszontkeresetet a grafikai tervek digitális vektoros formátumban történő kiadása tekintetében, miután ilyen kötelezettséget a szerződésben a felperes nem vállalt, ezért a felperes által a tervekért igényelt vállalkozói díj (670.200,- Ft) megfizetésére kötelezte az alperest. Nem találta bizonyítottnak, hogy a **S...** és **A...** termékcsaládot az alperes más tervező által készített grafikai megjelenéssel forgalmazná. Megállapította, hogy az alperes a szerződés felmondásának tényét az eljárás során nem tudta igazolni, így az joghatályosnak nem tekinthető. Az összecszerűség tekintetében a szakvéleményre utalt, a kamatfizetés kezdő időpontját a GK 66. számú állásfoglalás alapján határozta meg. A perköltségről a pervesztesség-pernyertesség aránya, a pertárgyérték és a jogi képviselő által kifejtett munkamennyiség figyelembevételével döntött.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérte annak részbeni megváltoztatását, a kereset elutasítását és a viszontkeresetnek történő helyt adást. Fellebbezésének indokolásában elsődlegesen az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárásjogi szabálysértésekre utalt. Érvelése szerint az eljárás során bizonyítottá vált, hogy a jutalék a kizárólagosság ellentételezése volt, a felperes szerződést szegett, más gazdasági társaságok részére is végzett grafikai tervezési munkákat, valamint a szerződés felmondása hatályosult. A feltűnő értékaránytalanság és a szerződés bíróság általi módosításának szükségessége kapcsán az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi érveit tartotta fenn. Továbbra is állította, hogy a felek szerződése a szerkeszthető formában történő szolgáltatásra irányult.

A felperesi követelés összecszerűsége tekintetében utalt arra - egyéb hivatkozásai mellett -, hogy a marasztalási összeg csökkentendő egyrészt 430.994,- Ft-tal, miután két termékcsaládot új, más által készített grafikai formátummal hozott forgalomba, másrészt további 429.500,- Ft-tal, mert a felperes egy korábbi számlát kétszeresen bocsátott ki, így - elismerten - túlfizetés történt. Kifogásolta a felperes részére megítélt perköltség összegét is.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárásjogi követelményeknek minden tekintetben eleget tett, ítéletét megfelelő módon megindokolta, a bizonyítékokat teljes körűen, okszerűen értékelte, és határozata az anyagi jogszabályoknak is megfelel.

A fellebbezés **részben alapos.**

A felperes az alperes által gyártott kozmetikai termékek grafikai arculatának (design) kialakítására, továbbfejlesztésére vállalt szerződéses kötelezettséget a felek között létrejött együttműködési megállapodás szerint. Szolgáltatása kreatív, szellemi alkotófolyamat eredményeként létrejövő mű, amely tervezési tevékenység eredménye, a 2001. évi XLVIII. törvény alapján formatervezési mintának felel meg. E jogszabály 1. §-ának (2) bekezdése szerint ilyen mintának minősül valamely termék egészének vagy részének megjelenése, amelyet magának a terméknek, illetve a díszítésének a külső jellegzetességei - különösen a rajzolat, a körvonalak, a színek, az alak, a felület, illetve a felhasznált anyagok jellegzetességei - eredményeznek. Ugyanakkor bármely ipari vagy kézműipari árucikk termék, és ide tartoznak - egyebek mellett - a csomagolás, a kikészítés, a grafikai jelzések és a nyomdai betűformák, valamint azok a részek is, amelyeket valamely összetett termékben való összeállításra szántak (1. § (3) bekezdés).

A peres felek a létrehozott alkotást a jogszabály szerinti oltalomban nem részesítették, erre irányuló eljárást nem kezdeményeztek. Egymás közötti viszonyukban azonban enélkül is megállapodhattak a szellemi termék létrehozásában, abban, hogy azt a felperes (tervező-alkotó) a megrendelőnek hasznosítás céljából átengedi, aki az előállításért és a tartós felhasználásért (hasznosításáért) díjat fizet.

A felek szerződése tehát eredménykötelem, a Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozási szerződés, amelynek tárgya szellemi alkotás, mű létrehozása és hasznosítási jogának átengedése.

A vállalkozási szerződések tárgya lehet szellemi alkotás előállítása is. Vállalkozási szerződés alapján készülnek a különböző tervdokumentációk, számítógépi programok, képző- vagy iparművészeti alkotások, illetőleg iparjogvédelmi termékek (használati minták) is. A szellemi alkotás, mint eredmény előállításával és ennek érdekében a tevékenység kifejtésével kapcsolatban a felek jogaira és kötelezettségeire a vállalkozási szerződés szabályai az irányadóak. A joggyakorlat szerint a szellemi alkotás jogvédelmet nem érintő kérdésében - így a mű előállítása, ellenértéke vagy hibás teljesítése körében - a vállalkozási szerződés szabályait kell alkalmazni, ha pedig a szellemi alkotás kielégíti a külön törvényben foglalt kritériumokat, a jogvédelemre a külön törvény az irányadó (Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez. Complex Kiadó 2008. 898. oldal, BH 1992.389., BH 1994.407. szám).

A felek jogvitájára, a felperesi vállalkozót megillető díjigény elbírálására ezért a vállalkozási szerződésekre vonatkozó törvényi rendelkezéseket - a Ptk. XXXV. Fejezetét - kellett alkalmazni, ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá ítéletében.

- 6 -

Az alperes a vállalkozói díjat, az ellenszolgáltatást a nyújtott szolgáltatásért, vagyis a létrehozott, megalkotott grafikai mintákért és - másfelől - azok tartós használatáért fizette (Ptk. 389. §). A díjmeghatározásnál a felek jogviszonyára speciálisan jellemző, lényegi szerződési tartalmi elemek kiemelt szerepet kaptak, így például

- a tervezést (**iparművész személyneve**) iparművész személyesen végezze;

- a felperes által vállalt tartós „kapacitáslekötés”;
- a felperes a tartós együttműködés során - annak egyik lényegi elemeként - kizárólagosságot vállalt az alperes felé (szerződés 3/2-3/4. pontjai).

A felek által meghatározott vállalkozói díj két elemből tevődött össze: egyrészt az egyszeri „megbízási” (a fentiek szerint valójában vállalkozási) díjból, másrészt az eladott termékek után a forgalomtól függő, darabszám szerinti jutalékból (szerződés 4. pontja), amelynek mértékét a mellékletben határozták meg.

A jutalék nem a „kizárólagosság” ellenértéke, hanem a szellemi alkotás (mű) átengedéseért és tartós felhasználásáért járó ellenszolgáltatás. A külső megjelenés (design) - számos más tényező mellett - jelentős szerepet játszik az adott termékek piaci forgalmának alakulásában, azt előnyösen befolyásolhatja. Éppen ezért a megrendelő a grafikai arculattervezőt a forgalomnövelésben érdekeltté teheti, akár „sikerdíj” formájában. A felek e tekintetben létrejött megállapodása ezt „az eladási volumenben is mérhető sikerből” való részesedést, a felperesi érdekeltség fokozását célozta (szerződés 4. pont). Ennek kialakításánál szempont lehetett - egyebek között - a vállalt kizárólagosság is, de a „sikerdíj” alapvetően a szolgáltatott mű egyfajta ellenértéke volt. Ezt az értelmezést támasztja alá a szerződés tartalma, amelyet az elsőfokú bíróság a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint helyesen értelmezett, az alperes részéről **(személy neve)** által 2005. április 14-én kelt levél tartalma (első oldala), és **(tanú neve)** tanúvallomása is (12. számú jegyzőkönyv 6. oldal).

Az alperes a kikötött jutalék tekintetében érvénytelenségi kifogást (Ptk. 236. § (3) bekezdés) terjesztett elő. A Ptk. 201. §-ának (2) bekezdéséből következően a szerződés feltűnő értékaránytalansága miatti megtámadásának három együttes feltétele van:

- a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnően nagy értékkülönbség;
- az értékkülönbségnek a szerződéskötés időpontjában való fennállása;
- a sérelmet szenvedő fél oldalán az ajándékozási szándék hiánya.

A kifogásban hivatkozott aránytalanságnak ezért a szerződés megkötése időpontjában, vagyis 1997-ben kellett fennállnia. A szerződés érvényességét nem érinti, milyen változások következtek be akár a felek gazdasági helyzetében, akár a piacon kialakult tervezési díjakban. A szerződéskötés időpontjában az alperes által hivatkozott feltűnő értékaránytalanság tényét semmi nem támasztja alá.

A Legfelsőbb Bíróság PK 267. számú állásfoglalásának I. tétele szerint a szerződésnek a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnően nagy értékkülönbségére alapított megtámadása esetében annak megállapításához, hogy az értékkülönbség feltűnően nagy-e, a bíróságnak vizsgálnia kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi (érték) viszonyokat, az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját. A forgalom biztonsága azt követeli meg, hogy a szerződő felek körültekintően járjanak

Gf.I.30.315/2010/4.szám

el a szerződések megkötésénél, megfontoltan tegyék meg szerződési nyilatkozataikat, hogy kölcsönösen bízhatnak a szerződések fennmaradásában. A forgalom biztonsága érdekében meg kell akadályozni, hogy a megtámadási jogot bárki is az utólag valamilyen okból megbánt szerződéstől való szabadulás vagy kedvezőbb szerződési feltételek

kikényszerítésének eszközéül használja fel. Az együttműködés és a rendeltetésszerű joggyakorlás elveit a bíróság a megtámadás elbírálásánál is alkalmazza.

Mindezen szempontok értékelése során lényeges, hogy a jutalék nem az alperes által hivatkozott „nemtevés”, „tartózkodás”, azaz a kizárólagosság ellenértéke volt, hanem az egyes minták tartós használataért is járó, a felperes érdekeltségét ösztönző részesedés a forgalom eredményességéből.

(tanú neve) alperesi tanú vallomása maga is az értékaránytalanság ellen szól. Előadása szerint az alperes fejlesztési igazgatója a szerződés létrejötte előtt piackutatást végzett, és azért döntöttek annak megkötése mellett, mert így „elnyújtottan, hosszabb idő alatt lehetett kifizetni a tervezési díjat, amely egy összegben nagyobb lett volna”. Nyilatkozott arról is a tanú, hogy ha mástól rendelik meg ugyanezt a munkát, az - akkor - többbe került volna (12. számú jegyzőkönyv 6. oldal). Mindezek a piaci értékarányosságot támasztják alá a szerződéskötés időpontjára vetítetten. A Ptk. 201. § (2) bekezdésében foglalt megtámadási ok megvalósulásának konjunktív feltételei hiányosak, az alperes érvénytelenségi kifogása eredményre nem vezetett.

Az ítélet tábla egyebekben utal arra, hogy a szerződés megerősítése és ezzel a megtámadási jog elvesztése körében (Ptk. 236. § (4) bekezdés) az elsőfokú bíróság jogi álláspontja helytálló. A 2005. május 2-i felperesi nyilatkozattal lényegét tekintve elfogadott 2005. április 19-i alperesi ajánlat a jutalék kikötésére, céljára, mértékére nézve a szerződést megerősítette amikor úgy rendelkezett, hogy „annak érdekében, hogy ti is részesüljete a termék sikerében” fenntartotta a korábbi konstrukciót a vállalkozói díj tekintetében, csupán annak mértékét módosította kisebb részben.

Az alperes viszontkeresetet terjesztett elő a már teljesített jutalékok visszafizetése iránt is. A szerződés 7. pontja szankcióként tartalmazza, hogy a vállalt kizárólagosságra vonatkozó szerződési feltétel megszegése esetén köteles a felperes a jutalék visszafizetésére.

Az alperes 2005. április 19-i írásbeli ajánlata alapján - amelyet a felperes a 2005. május 2-i válaszlevél szerinti eltérésekkel fogadott el (F/5.) - a vállalkozó a megrendelő előzetes beleegyezésével tért el (egy adott esetben) a kizárólagossági feltételtől. Ennek alapján megállapítható, hogy a felperes szerződésszegő magatartást nem tanúsított, ezért a szerződés szerinti szankció vele szemben nem alkalmazható, a kifizetett jutalék visszakövetelésének nincs jogalapja.

A kifejtettek szerint az érvényes szerződés alapján a jutalékra a felperes igényt tarthatott. A jutalék - vitatott - összegével kapcsolatban az alperesi fellebbezés részben eredményre vezetett.

Az alperes a 2009. december 8-i beadványával (40/A/12.) igazolta, hogy bizonyos termékei (A..., S...) 2008. január 1-től, illetőleg 2008. szeptember 1-től már a

felperestől független, új grafikai arculattal kerültek forgalomba (30. számú szakvélemény 3. számú melléklete). Az új grafika tényét a szakvélemény, az ennek alapjául szolgáló kimutatások és a csatolt fényképfelvételek is igazolják, ugyanakkor a felperes nem állította, hogy az új arculat terveit ő készítette volna. Mindezen bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint mérlegelve megállapítható, hogy az újabb design-nal történő forgalmazás miatt a felperes jutalékigénye - szemben az elsőfokú bíróság ítéletében írtakkal - 430.994,- Ft vonatkozásában alaptalan.

Megjegyzi az ítélet tábla, hogy az alperes 40. sorszámú beadványának 3. oldalán szereplő magyarázat arra nézve, hogy miért nem új cikkszámmal forgalmazták az érintett termékeket, életszerűnek mondható.

Fellebbezésében az alperes további 429.500,- Ft-tal kérte leszállítani az elsőfokú ítélet szerinti marasztalási összeget arra hivatkozva, hogy ilyen mértékben a felperes részéről túlszámlázás (kétszeri számlázás) történt. Ennek tényét a felperes is elismerte (36/F/1. számú beadvány III. pontja), állítása szerint ezzel tökekövetelését csökkentette (38. számú beadvány). A 44. sorszámú módosított szakvélemény azonban - amelyet az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául elfogadott - nem vonta le a felperesnek még járó vállalkozói díjból a vitatott összeget. Mindezek következtében az ítélet tábla az alperes fizetési kötelezettségét ilyen mértékben tovább csökkentette.

Alapítan azonban a fellebbezés a 670.200,- Ft egyösszegű vállalkozói díjigény tekintetében. A felperesnek a szerződéses szellemi alkotást, a művet a rendeltetése szerinti használatra alkalmas módon kellett szolgáltatnia (Ptk. 277. § (1) bekezdés). A felek tartós jogviszonyában ez minden esetben megtörtént, az alperes részéről ezzel kapcsolatos kifogás soha nem merült fel. A korábbi teljesítések pedig - külön erre irányuló szerződési rendelkezés hiányában - nem szerkeszthető formátumú grafikai terv átadásával történtek. Az eltérő teljesítés csak a felek külön, az adott termék vonatkozásában született egyedi megállapodása alapján történhetett.

A felperes helytállóan fejtette ki (10. számú beadványában), a legvégső, elfogadott - nem szerkeszthető - grafikai tervek kerültek átadásra, ezzel történt meg a vállalkozói teljesítés. A digitális, szerkeszthető munkaállomány szolgáltatására a felperes teljesítési kötelezettsége nem terjedt ki, az a szerző tulajdona. Maga az alperes is árcsökkentést igényelt a 2009. áprilisi levelében a „szöveg és jelölések módosításával összefüggő időigényes, de nem kreatív munkák” elvégzése miatt. A levél szövegezéséből következően az alperes is a vállalkozó szerződéses kötelezettségeihez tartozó, a szolgáltatás részét képező feladatnak tekinti a szerkesztést, ami alátámasztja, hogy a digitális, szerkeszthető tervek megrendelő részére történő átadása nem volt a felperes kötelezettségeinek része, következésképpen az ilyen formátumú terv kiadására irányuló alperesi igény alapítan.

Összességében az elsőfokú bíróság által megítélt összeget az ítélet tábla csökkentette a 430.994,- Ft-os alapítanul felszámított jutalékkal, valamint - túlszámlázás miatt - 429.500,- Ft-tal, a marasztalási összeg így 4.669.557,- Ft-ra módosult. A késedelmi kamatok tekintetében az elsőfokú bíróság helytálló jogi álláspontra helyezkedett.

A Ptk. 241. §-a szerint a bíróság módosíthatja a szerződést, ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti.

Gf.I.30.315/2010/4.szám

A törvény a szerződéses szabadság általános elve alóli kivételként szabályozza a szerződés bírósági úton történő módosítását, így téve lehetővé egyes esetekben a megbomlott egyensúly méltányossági szempontok szerinti helyreállítását a felek közötti konszenzus hiányában. Az ilyen típusú szerződésmódosításra azonban csak akkor van lehetőség, ha a felek jogviszonya tartós, a körülményekben a szerződéskötést követően következett be változás, és a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása a fél

lényeges és jogos érdekeinek sérelmével járna. A felsoroltak közül bármely feltétel hiánya esetén a bírósági módosítás kizárt.

Az alperes által a szerződésmódosítás szükségességének alátámasztásául felhozott ok, a kereslet-kínálat viszonyainak változása az üzleti kockázat körébe eső tényező, amely egyik szerződő felet sem jogosítja fel a szerződésmódosítás kérésére (BH 1993/11/670. számú eseti döntés). A vállalkozói díjjal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló XXXII. számú Polgári Elvi Döntés alaptételként mondja ki, hogy a felek a vállalkozási szerződésben mind a létrehozandó művet, mind a díjat végleges jelleggel határozzák meg, a vállalkozó ennél nagyobb összegű díjra jogszerűen nem tarthat igényt, a megrendelő pedig ennek csökkentését jogszerűen nem igényelheti akkor sem, ha a későbbiek során kiderül, hogy a felek valamelyike rosszabbul járt, mint ahogyan azt a szerződéskötéskor számba vette. Annak a későbbiek során történt felismerése, hogy a szerződésben alkalmazott számítási mód kedvezőtlen díjfizetési kötelezettséget állapít meg az alperes terhére, nem minősül olyan körülményváltozásnak, amely a Ptk. 241. §-ának alkalmazását indokolná (BH 2001/4/169. számú eseti döntés). Az alperes által hivatkozott piaci versenykörülmények változása - amely egyébként mindkét felet egyaránt sújtja - a kért szerződésmódosításra nem szolgáltat okot.

Megjegyzi az ítéltábla, hogy a szerződésmódosításra visszamenőleges hatállyal egyébként sincs lehetőség, annak - az egyéb konjunktív feltételek fennállta esetén is - legfeljebb a keresetindítástól kezdődően van helye (BH 1999/10/453., 1996/5/266. számú eseti döntések).

Mindezekon túlmenően utal arra - bár a perbeli jogvita mikénti elbírálását a kifejtettek miatt nem befolyásolja - hogy az alperes hivatkozása szerint a szerződést már 2007. év végén felmondta (Ptk. 321. § (1) bekezdés), megszűnt szerződés esetében pedig a szerződésmódosítás értelmetlen lenne. Egyebekben a felmondás hatályosulásához az alperesnek azt kellett volna hitelt érdemlően igazolnia, hogy felmondása a felpereshez megérkezett, amelynek bizonyítására az alperes vezérigazgatójának tanúvallomása önmagában nem alkalmas.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbeezett rendelkezéseit pedig a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az alperes marasztalásának összegét 4.669.557,- Ft-ra, valamint ebből 3.999.357,- Ft után 2009. november 3. napjától, míg 670.200,- Ft után 2008. január 25. napjától a kifizetésig járó, az elsőfokú ítélet szerinti mértékű kamatára leszállította.

Ugyancsak leszállította az alperes terhelő elsőfokú perköltség összegét 800.000,- Ft-ra egyrészt a pervesztesség-pernyertesség arányának megváltozása, másrészt az

- 10 -

elsőfokú ítélet szerinti perköltség túlzott volta miatt. Az így meghatározott, felperesnek járó 800.000,- Ft összegű elsőfokú eljárási költség megállapítása a Pp. 81. § (1) bekezdésén, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésén alapul.

Az illetékfizetési kötelezettséget a másodfokú bíróság - ugyancsak a Pp. 81. § (1) bekezdésének figyelembevételével - a felek pervesztességi arányához igazította, ennek megfelelően kötelezte őket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése alapján az előzetesen le nem rótt elsőfokú eljárási illeték megfizetésére. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felperesnek járó másodfokú eljárási költség mértékét a már hivatkozott jogszabályhelyek alapján a fellebbezési érték figyelembevételével, a felperesi képviselő által a másodfokú eljárásban kifejtett munkamennyiség alapján határozta meg pernyertességének arányához igazodva.

Szeged, 2010. július hó 1. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Hámori Attila sk.
táblabíró